

بازخوانی فرهنگ و اندیشه مدرن

اندیشمندان - ۱

ولتر، آن گونه که بود

نگاهی کوتاه بر زندگی و زمانه و آرای
فرانسوآ ماری آرونه ولتر

شهر و زرشناس

سروش

تهران ۱۳۹۲

شماره ترتیب انتشار:

۱۶۴۲

سرشناسه: زرشناس، شهریار، ۱۳۴۴ -
 عنوان و نام پدیدآور: ولتر، آن گونه که بود: نگاهی کوتاه بر زندگی و زمانه و آرای
 فرانسوا ماری آرونه ولتر/ شهریار زرشناس.
 مشخصات نشر: تهران: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، انتشارات سروش، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهری: ۱۲۴ ص.
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۲-۰۷۷۶-۴
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 موضوع: ولتر، فرانسوا ماری آرونه ۱۶۹۴ - ۱۷۷۸ م. - سرگذشت نامه
 موضوع: نویسندگان فرانسوی - قرن ۱۸ م. - سرگذشت نامه
 شابک افزوده: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، انتشارات سروش
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ م/ز۰۹۹/PIR۲
 رده بندی دیویی: ۸۴۸/۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۵۲۱۹۶

سروش

انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران

تهران، خیابان استاد شهید مدرس، تقاطع خیابان شهید دکتر مفتاح، ساختمان سروش
 مرکز پخش: ۸-۶۴۰۳۰۳۵۶ شماره پیامکی ۳۰۰۰۵۳۵۶

www.soroushpublishingco.ir

عنوان: ولتر، آن گونه که بود

نگاهی کوتاه بر زندگی و زمانه و آرای فرانسوا ماری آرونه ولتر
 نویسنده: شهریار زرشناس

ویراستار: پروانه بیات

طراح گرافیک: سیدایمان نوری نجفی

چاپ اول: ۱۳۹۴

قیمت: ۵۵/۰۰۰ ریال

این کتاب در یک هزار نسخه در چاپخانه انتشارات سروش لیتوگرافی، چاپ و صحافی شد.
 همه حقوق محفوظ است.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۲-۰۷۷۶-۴

فهرست

۹

سخن ناشر

۱۳

فصل یک: ولتر، روشنگری، روشن فکری

۲۷

فصل دو: درباره زندگی یک شیطان

۲۹

فرزندی نامشروع و نوجوانی بی دین

۳۸

سفر به هلند و نخستین عشق

۴۱

ظهور نام ولتر و کشاکش با نائب السلطنه

۴۷

ولتر در سرزمین لاک و نیوتن

۵۷

ولتر با الحنی ستایش آمیز می سراید

۵۹

ولتر سرمایه دار، کتاب نامه‌هایی درباره ملت انگلیسی و ...

دهکده فرنی، مادام دنی و دو دهه واپسین عمر ولتر
ولتر و سرمایه داری لیبرال مدرنیست فرانسه

فصل سه: ولتر در یک نگاه

کتاب نامه های فلسفی و روشنگری فرانسه

ولتر و کاتولیک

مردین ولتر

ولتر، فلسفه تاریخی

سخن آخر

کتابنامه

نمایه

۶۷

۷۳

۷۹

۸۱

۸۹

۹۳

۹۸

۱۰۱

۱۰۹

۱۱۳

سخن‌ناشر

از سنت‌های الهی در آفرینش عالم این است که آدمی، براساس
شناسخت و ادراک در عالم قرار می‌گیرد و اگرچه نقش سایر سائق‌ها
از قبیل غرایز، عواطف، احساسات و کارناشدنی است، قوه‌ی مدبر که
نقش تعیین‌کننده را بر عهده دارد.

سرشت انسان، به زندگی اجتماعی وابسته دارد، همان حقیقتی
که بزرگان اندیشه از آن با اصطلاح «مدنی» و «طبیعی» بودن آدمی یاد
کرده‌اند. پس انسان در بیرون از حصار فردیت خود به‌تدریج با سایر
آدمیان مرتبط است به‌گونه‌ای که می‌توان او را در مرکز مجموعه
دوایر متحدالمرکزی قرار داد که در نخستین حلقه با یک‌دیگر
افراد از لحاظ وراثتی و ژنتیکی یعنی خانواده خود رابطه و تعامل دارد
و در حلقه‌های بعدی با گروه‌هایی از هموعاش. این مراوده گاه

به صورت طبیعی است از قبیل تعامل با قوم، طایفه، ایل، شهر، کشور، قاره و جهان و گاهی نیز به طور اعتباری خواسته یا ناخواسته مانند عضویت در تشکلهای سازمانهای مختلف اجتماعی و مجازی.

به لحاظ انواع روابط پیچیده، بازتابنده و تودرتویی که آدمیان با یکدیگر دارند سرنوشت آنان کاملاً به هم گره خورده است؛ به نحوی که زندگی جزیره‌ای و فارغ از دیگران فاقد مصداق است. افزون بر این، تربیت تاریخی افراد، اقوام و ملل نیز در چگونگی تعامل آنها با دیگران در آن حال، کاملاً مؤثر است.

با این وصف، نمی‌توان تصور کرد که ملتی بدون شناخت و آگاهی از پیشینه‌های تاریخی، فکری، اجتماعی و سیاسی سایر ملل و اقوام هویت خود را بازشناسد. راه درست زندگی اجتماعی را بیابد؟ به‌ویژه که برخی از منابع، در حقیقت، مبنای ارزشی و فرهنگی و اجتماعی جهان هستند. چرا که برای کل بشریت بلکه فراتر از آن می‌دانند و نه به زبان بی‌زبانی که با صدای رسا، و به قوت تمامی ابزارها و رسانه‌های شیطانی، خود را در برابر ما می‌خوانند و فرهنگ، عقاید و سبک زندگی خود را برای همه اینها عرضه می‌کنند. اینها را می‌توان گفت، اکثریت مردم آن در عین برخورداری از انواع نعمت‌های دنیوی، خود مصداق واقعی مستضعف، به‌ویژه استضعاف عقیدتی و فرهنگی، هستند به علت خوی طغیانگر و افزون‌خواه حاکمان سیاسی و خودشیفتگی رهبران اندیشگی‌اش مجموعه‌ای را تشکیل داده است که با پشتوانه پول و اقتصاد، قدرت رسانه‌ای، و نظامی‌گری لجام گسیخته، توانسته

تمام ساحت‌های فکری- فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی جهان را به‌ویژه با ابزار فلسفه‌های الحادی و علوم سکولار به تصرف خود در آورد، به‌طوری‌که دنیای غیرغرب نیز متأسفانه به مجموعه‌ای از نسخه‌بدل‌های بی‌رنگ و روی‌غرب تبدیل شده است.

در این میان ایران اسلامی- که به برکت مجاهدت‌های امام شاکر استیو، حضرت روح‌الله خمینی (ره)، از سیطره‌سیاسی فرعونیان غرب نجات یافته و تاکنون به‌لطف الهی از نیل حوادث گوناگون به سلامت عبور کرده است- برای رهایی حقیقی از سلطه‌غرب، شناخت دقیق و عمیق مبانی اندیشه و فرهنگ غرب و پدیدآورندگان آن را، در کنار تشریح علل و سبب‌ها، در سایر زمینه‌ها، حیاتی تشخیص داده است. بر اهل نظر پوشیده نیست که از آغاز مواجهه‌دنیای شرق و جهان اسلام با مظاهر جدید تمدن غرب- پس از آن روبه‌رو شدن با لایه‌های نظری و فرهنگی آن، رویکردی متفاوتی برای سامان یافتن این تعامل از سوی اصحاب اندیشه و تدین مطرح شده است که دسته‌بندی و ارائه آن خود مجال دیگری می‌طلبد. در این میان، طی نیم قرن اخیر جریانی فکری در کشورمان شکل گرفته است که جمع هم‌وزنان آن یکی از شناخته‌شده‌ترین مجموعه‌ها در زمینه مبانی اندیشه‌های بنیادین غربی‌اند و به‌سهم خود کمک شایانی به بازشناسایی فرهنگ استعماری کرده‌اند، هرچند منتقدان این جریان نیز همواره با آن در چالش‌هایی حتی گاه تند بوده‌اند. لکن، در یک نگاه کلی، می‌توان رای مردم آسیب‌دیده از غرب مهاجم این حق را قائل شد که به او به دیده دشمن بینگرند و سعی کنند دشمن‌شناس باشند. البته بدیهی است که

اصل، دشمنی مسلمانان با استکبار است نه با غرب جغرافیایی.

در همین راستا، انتشارات سروش برای خدمت به اندیشه‌های برتر اقدام به سفارش تهیه و تدوین مجموعه کتاب‌های «بازخوانی فرهنگ و اندیشه مدرن» در چارچوب جریان فکری مزبور کرده است که در قالب سه زیرمجموعه: «اندیشه‌ها و جریان‌های فکری»، «اندیشه‌ها و داستان‌نویسان» منتشر می‌شوند.

در این میان، به لحاظ ماهیت جدال احسن بودن شیوه بحث، در برخی موارد در برابر ابطال یک دیدگاه از غربیان، دیدگاهی دیگر از خود آنان می‌آید مثال بارز آنجاست که روشی رایج و پسندیده است، اما این به معنای نباید که آن اندیشه مورد استشهاده نیست و تا ارائه نقدهای برهانی بر مبنای اندیشه‌های ناب اسلامی راه درازی در پیش است.

در این مجلد درباره زندگی و آثار و آثار و آثار و آثار، نویسنده معروف فرانسوی قرن هجدهم، که خود هم محصول اصطلاح عصر روشنگری هم از تأثیر گذاران بر بسط فرهنگ و روش فکری این عصر است، بحث می‌شود.

به امید اینکه صاحب نظران و اهل تحقیق ما را از نقایص راهنمایی‌های شایسته خود، برخوردار سازند.

انتشارات سروش